

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIERÄMBETET

Kulturvärden försvinner i byggprocessen

Intervjuer och aktgranskning av bygglovsärenden

Jonas Widhe

KULTURVÄRDEN FÖRSVINNAR I BYGGPROCESSEN

Intervjuer och aktgranskning av bygglovsärenden

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

www.raa.se/2018/09/ny-rapport-kulturvarden-forsvinner-i-byggprocessen

www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1246354/FULLTEXT01.pdf

Syfte och frågeställningar

1. Uppmärksammas kulturvärden i byggprocessen?
2. Följs kulturvärden upp i byggprocessen?
3. Skiljer sig hanteringen av kulturvärden i byggprocessen mellan kommuner?
4. Vilka faktorer påverkar om kulturvärdena uppmärksammas eller inte?

Utvärderingen

- Aktgranskning av bygglovsärenden
- Intervjuer med bygglovshandläggare och chefer för bygglovsfunktionen i åtta kommuner samt med sakkunnig kulturvärden vid länsmuseum
- Avstämningar med SKL och Boverket.

Byggprocessens olika steg

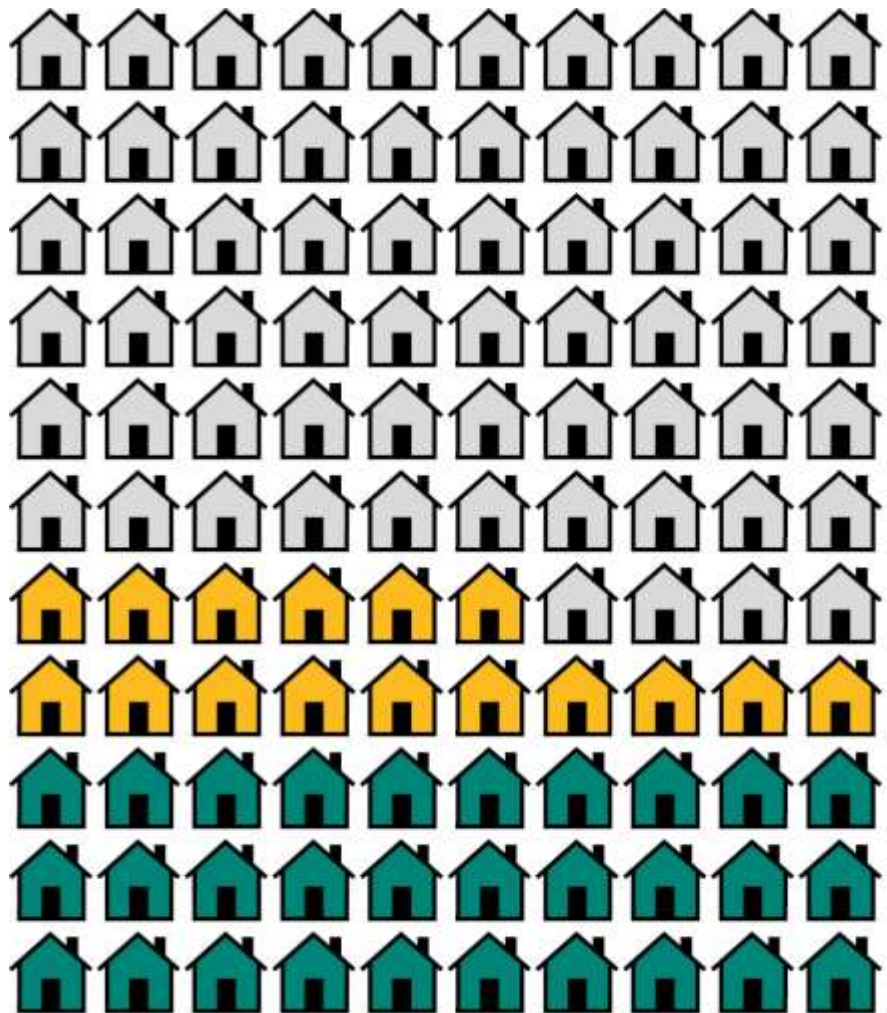
En grund för utvärderingen är att det på något sätt i en byggprocess ska framgå om en byggnad omfattas av utpekade kulturvärden, vilka ställningstaganden som görs angående hänsyn till dessa värden, samt hur det följs upp och efterlevs i processens olika steg.

Aktgranskning av bygglovsärenden

- Ärendelistor över slutbesked 2016 från de två största kommunerna i varje län (= 41 kommuner)
- Kulturvärdenas hantering i varje ärende beskrevs med hjälp av ett aktgranskningsformulär
- Efter bortfall: 25 kommuner
- Totalt 110 ärenden

Oftast redovisas kulturvärden inte alls

- I en majoritet av fallen (64 av 110) lyfts kulturvärden inte fram i något moment i bygglovsärendet
- I endast en fjärdedel av ärendena specificeras kulturvärdena (30 av 110)
- Antikvariska förundersökningar görs mycket sällan (8 fall).

Ja, byggnadens kulturvärden uppmärksammas med krav på varsamhet.

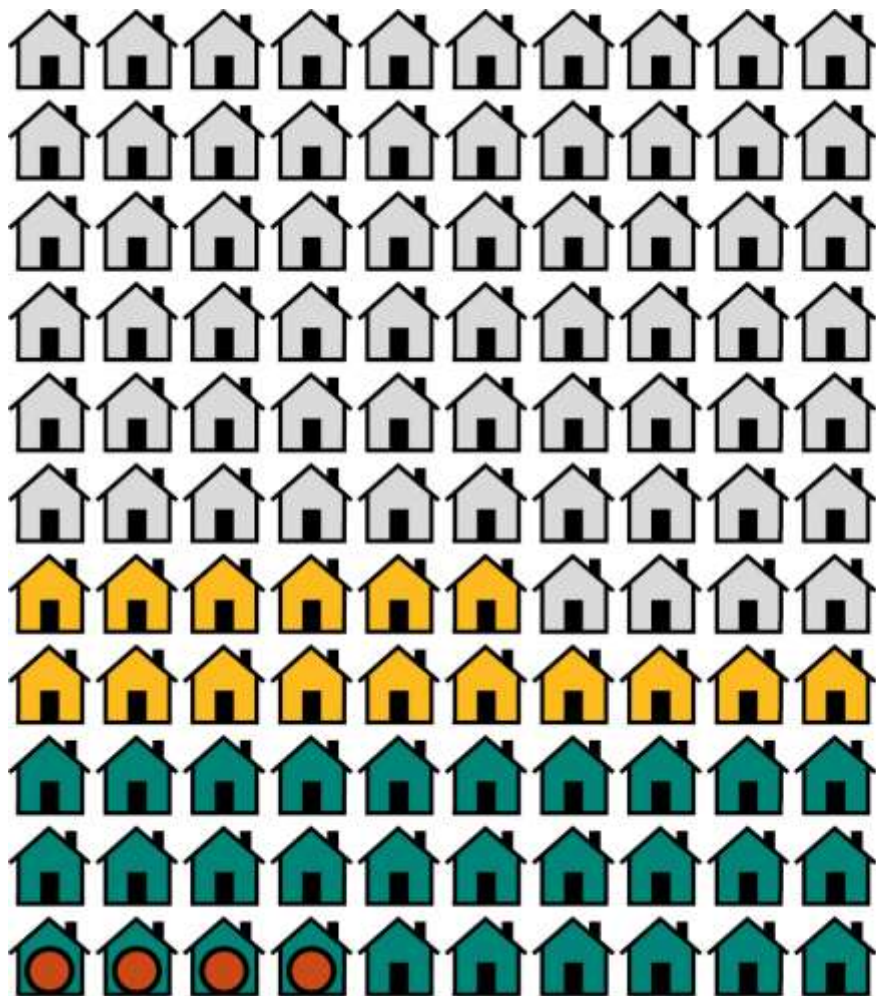

Ja, byggnadens kulturvärden uppmärksammas men endast generellt och utan krav.

Nej, byggnadens kulturvärden uppmärksammas inte i någon del av ärendet

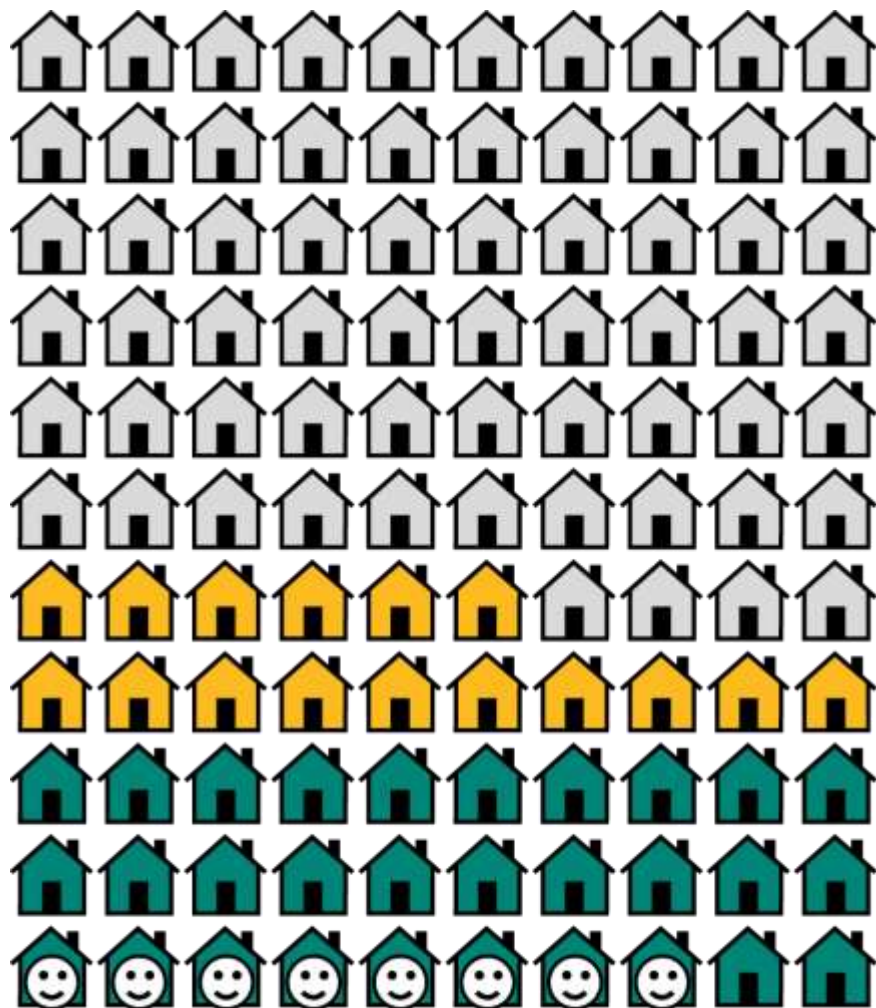
Kulturvärdenas hantering följs inte upp

- Trots krav i startbeskedet kontrolleras inte om hänsyn tas
- Ovanligt att kulturvärden följs upp i kontrollplanen

- Ja, byggnadens kulturvärden uppmärksammas med krav på varsamhet.
- Ja, byggnadens kulturvärden uppmärksammas men endast generellt och utan krav.
- Nej, byggnadens kulturvärden uppmärksammas inte i någon del av ärendet
- Kontrollpunkter för kulturvärden finns i kontrollplanen.

Sakkunnig kulturvärden används sällan

- Kommunen ställer sällan krav
- Ovanligt att sakkunnig kulturvärden används
- totalt 8 fall av 110

- Ja, byggnadens kulturvärden uppmärksammas med krav på varsamhet.
- Ja, byggnadens kulturvärden uppmärksammas men endast generellt och utan krav.
- Nej, byggnadens kulturvärden uppmärksammas inte i någon del av ärendet
- Sakkunnig kulturvärden deltar i ärendet.

Rekommendationer

- Stödet till kommunerna att ta fram rutiner, checklistor eller mallar för hur hänsyn till kulturvärden kan hanteras i byggprocessens olika steg bör utvecklas.
- Boverkets utbildningar om hur hänsyn till kulturvärden tas i byggprocessen kan utvecklas. Fokus i utvecklingen av utbildningarna bör särskilt vara att stärka de senare delarna av processens olika steg.

Utmaningar

- Oftast redovisas kulturvärden inte alls
- Kulturvärdenas hantering följs inte upp
- Brist på antikvarisk kompetens eller att rutiner saknas för när den ska tillfrågas
- Sakkunnig kulturvärden används sällan
- Brister i överföring av kunskap och information
- Uppdaterade och tillgängliga kulturmiljöunderlag saknas eller används inte.

Framgångsfaktorer

- Antikvarisk kompetens på flera nivåer/ställen
- Samverkan och kunskapsöverföring
- Mallar, rutiner, checklistor och handläggarsöd
- Uppdaterade och tillgängliga kulturmiljöunderlag.

Tack!

jonas.widhe@raa.se